

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
СТАРОЧУРИЛИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ул. Новая, д.52, с.Старое Чурило, Арский
муниципальный район, 422014

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИСКЕ ЧҮРИЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Яна урамы, 52 нче йорт, Иске Чүриле авылы, Арча
муниципаль районы, 422014

Тел. (84366)57-3-48, 3-06-09 факс (84366)57-3-48, 3-06-09 E-mail: Schur.Ars@tatar.ru.

КАРАР

22 ноябрь 2021 ел

№ 18

«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле муниципаль берәмлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасын раслау турында» Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге башкарма комитетының 2021 елның 16 июлендәге 8 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге территориясе жирләрән саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясына, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьяларына, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге башкарма комитеты карары белән расланган "2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге жирлегеннән файдалану һәм аларны саклау" муниципаль программасына үзгәрешләр кертүгә һәм аны кушымта нигезендә яңа редакциясендә баян итүгә.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Арча муниципаль районы рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка игълан итүгә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Иске Чүриле авыл жирлеге башлығы

Р.Т.Идиятуллин.

Иске Чүриле авыл жирлеге
Башкарма комитетының
22 ноябрь 2021 ел, № 18
карарына кушымта

**«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Иске Чүриле авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны
саклау» муниципаль программасы**

**«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Иске Чүриле авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны
саклау» муниципаль программасының паспорты**

Программаны эшләү өчен нигез	РФ Жир кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге
Программаны төп эшләүче	Иске Чүриле авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Иске Чүриле авыл жирлеге жирләрән саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча чараларны гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Иске Чүриле авыл жирлеге жирләрән саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны гамәлгә ашыру срогы	2021-2023 еллар
Көтелгән нәтижәләр	Жирләрне саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, ярлыланган жирләрне торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм тормыш сыйфатын күтәрү
Программаны гамәлгә ашыру	Жирләрне саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча жир хужалары һәм кулланучыларның

механизмы	эшчәнлеген координацияләү Иске Чүриле авыл жирлегә Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Кирәк булганда, Программаны төгәлләштерү үткәрелә
Финанслау чыганаclarы	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты һәм оешмалар акчалары хисабына башкарыла. Программаны финанслау күләме муниципаль берәмлек бюджеты акчалары хисабына 12,0 мең сум тәшкит итә, шул исәптән: 2022 ел - 6,0 мең сум 2023 ел-6,0 мең сум
Программаның үтәлешен контрольдә тотуны оештыру	Программаны гамәлгә ашыруны Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлегә Башкарма комитеты контрольдә тотат

1. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсендә төп проблемалар һәм агымдагы торышына тасвирлама

Жир-әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аны куллану башка табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөнъясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне куллану һәм саклаудан башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жирнең хужасызлыгы якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнең өске катламы - туфрақ жимерелүгә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына китереп калмыйча, бөтен табигать комплексының экологик начараюына да китерәчәк.

«2021 - 2023 елларга Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлегә жирләреннән файдалану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту максатыннан, жир ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалану һәм саклау өчен уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән.

Жир фондын төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык чылбырының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер бурычлар йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә, бер буынның дәрәс эшләве бозылу, урманмы ул, хайваннар дөнъясымы, жир экосистемасының бөтенлегә бозылуга китерә.

Жирне рациональ файдаланмау, аңа хужасыз караш аның функцияләре бозылуга, табигый үзлекләре кимүгә китерә.

Жирләрне саклау жирдән нәтижәле файдаланганда гына уңышлы булырга мөмкин.

Иске Чүриле авыл жирлегенен тотрыклы социаль-икътисади үсеше һәм анда яшәүчеләрнен имин экологик яшәеше проблемалары бүгенге этапта жирләрне саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлеге дәрәжәсендә жирләрне саклау һәм куллану буенча жирле проблемаларны мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә, хәзерге вакытта яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буын мәнфәгатьләрендә тулы, комплекслы һәм акыллы итеп хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге территориясендә рөхсәт ителгән төрле жир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтле жирләр-авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр.

Жирлек территориясендәге көтүлекләр мәдәни-техник торышы буенча, нигездә, чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлекләргә, барлык кулланучыларны да исәпкә алсак, артык зыян килмәгән. Жирлектәге барлык көтүлекләрдә дә яшел үлән күп.

Гомүмән алганда, жирләрнен экологик торышы яхшы, әмма рөхсәтсез ясалган чүплекләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм гамәлгә ашыруның максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнен төп принциплары булып түбәндәгеләр тора: Иске Чүриле авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенен законлылыгы һәм ачыклыгы, хисаплылык һәм контрольлек, нәтижәлелек.

Муниципаль программаның максаты-жирләрне һәм туфракны пычратмау, юкка чыгармау, начарайтмау, бозмау һәм башка шундый тискәре йогынты ясамау, шулай ук жирләрне рациональ файдалануны, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшыртуны тәмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалану һәм саклау нәтижәлелеген арттыру, жирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны оештыру;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвентаризацияләү жирләрне начарайтмау, пычратмау, чүпләмәү, бозмау, хужалык эшчәнлегенен башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, максатчан кулланылмаган жир кишәрлекләренен, жирләрнен башка тасвирламаларының рөхсәт ителгәнчә файдаланылмавын

ачыклау максатыннан башкарыла.

Элеге Программаны гамэлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, яңа жир кишәрлекләрән әйләнешкә кертүгә, авыл жирлегенен инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, икътисадны үстерүгә, жирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә:

- 1) торақ пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфатын яхшырту;
- 3) жирләрне нәтижәле файдалану тәэмин ителәчәк.

Программаны гамэлгә ашыру срогы-2021-2023 еллар.

3. Программаны гамэлгә ашыру барышын контрольдә тотуны оештыру

Программаны гамэлгә ашыруның барышын гамәлдәге законнарда билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә Арча муниципаль районы **Иске Чүриле** авыл жирлеге башкарма комитеты тикшереп тора.

4. Программаны гамэлгә ашыруның социаль-икътисади нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамэлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан ел саен хисап чорыннан соң килгән айның 1 мартына кадәр башкарыла.

Программаны гамэлгә ашыруның нәтижәлелегенә бәя Программаның Апаз авыл жирлегенен гомуми социаль-икътисади үсешенә керткән өлешен бәяләргә тиеш.

Программаны тиешле елда гамэлгә ашыру турында хисапта түбәндәгеләр булырга тиеш:

- 1) фактта башкарылган чыгымнарның гомуми күләме, шул исәптән финанслау чыганақлары буенча да;
- 2) Программа буенча ел дэвамьнда тэмамланган чаралар исемлеге;
- 3) ел дэвамьнда тэмамланмаган чаралар исемлеге һәм тэмамланмаган чаралар проценты;
- 4) Программа чараларының вакытында тэмамланмау сэбэплэренә анализ;
- 5) өстэмэ финанслау чыганақларын жәлеп итү һәм Программа максатларына ирешүнең башка алымнары яки Программаны алга таба гамэлгә ашыруны туктату турында тәкъдимнәр.

5. Муниципаль программаны гамэлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре

Элеге Программаны гамэлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, жирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга, бозылган жирләрне торгызуга, авыл халкының экологик иминлеген һәм яшәеш сыйфатын күтәрүгә, авыл жирлегенен инвестицион жәлеп итүчәнлеген үстерүгә,

икътисад үсешенә, шулай ук салым салу базасын арттыруга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәэмин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфат характеристикасын яхшырту;
- 3) жирләрдән нәтижәле файдалану.

6.Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Иске Чүриле авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклау һәм файдалану нәтижәлелеген арттыру буенча түбәндәге чаралар планлаштырылды.

№	Чаралар исеме	Финанслау (финанслау чыганагын күрсәтеп), мең сум	Башкаручы	Үтәү срогы	Жаваплы затлар
1.	Жирләрне инвентаризацияләү	Акча каралмаган	Авыл жирлеге башкарма комитеты	ярты елга бер тапкырдан да ким түгел, киләсе елның 15 июленә кадәр	Башкарма комитет житәкчесе
2.	Жирдән файдалану, линияле корылмалар объектлары, юл челтәре, чикләнгән файдалану жирләре, сыйфат күрсәткечләре белән жирләрнең бердәм банкын формалаштыру һәм алып бару ү	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Елга бер тапкыр, киләсе елның 15 гыйнварына кадәр	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Иске Чүриле авыл жирлеге торак пунктлары	Муниципаль берәмлек бюджеты	Авыл жирлеге Башкарма	Даими	Башкарма комитет житәкчесе

	территорияларен төзеклөндөрү һәм яшеллөндөрү	акчалары (12,0 сум) шул исәптән: 2022 ел-6,0 2023 ел-6,0	комитеты		
4.	Авыл хужалыгы жирләрән агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре үсүдән саклау буенча чаралар үткөрү һәм зарарлы организмнардан саклау	Акча каралмаган	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, жирдән файдаланучылар
5.	Хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар ителгән жирләрне яхшырту һәм торгызуны тәмин итү	Акча каралмаган	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, жирдән файдаланучылар
6.	Авыл жирлегенәң жир кишәрлекләрен максатчан билгеләнеше һәм рөхсәт ителгән файдалану режимының үтәлешен контрольдә тоту	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл жирлеге территориясен чүп-чардан, шул исәптән санкцияләnmәгән чүплекләрдән чистарту буенча даими чаралар	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе

	оештыру				
8.	Ашламалар, үсемлекләр стимуляторлары, пестицидлар һәм башка куркыныч химик яисә биологик матдәләрне саклау, куллану һәм ташу вакытында сәламәтлеккә яки әйләнә-тирә мохиткә зарарлы матдәләр белән агулану, пычрану, уңдырышлы туфрак катламын бозу яки юк итү фактларын ачыклау.	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
9.	Жир законнарын бозу фактлары буенча материалларны дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәте идарәсенә Арча һәм Өтнә районнары буенча муниципальара бүлегенә Россия Федерациясе законнары белән каралган җаваплылыкка тарту өчен жибәрү.	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе

10.	Экологик възгыятьнең начарлануына китергән жир кишәрлекләрен куллану фактларын ачыклау	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
11.	Программа тарафыннан билгеләнгән чараларны үтәү нәтижәләрен анализлау	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	- 2022 елның гыйнвары-2021 ел нәтижәләре буенча, - 2023 елның гыйнвары-2022 ел нәтижәләре буенча	Башкарма комитет житәкчесе